

Bedstes dreng – en skitse

af Erling Kristensen

Uægte! Det var dette underlige, kolde ord, der bed sig fast i hans indre og ikke var til at glemme. Han hørte det første gang af to af gydens kvinder, der stod i hver sin gadedør med hver sit barn på armen.

Uægte! Der var ingen tvivl. De så på ham, da de nævnte ordet. Han sad på Bedstes trappesten og hørte det.

Bedste forsøgte at jævne ud. Det betød ikke noget sagde hun, det var bare sådan et ord, man brugte om børn, der ingen far havde. Det betød ikke mere, end om man sagde Jensen eller Pedersen. Hun smilede, da hun sagde det, men han så, det vibrerede ved hendes mundvige, og vendte sig bort.

- Jamen, du ved da det om hundene, Bedste. – Han kunne ikke se på hende. Der er nogen, der kaldes ægte, og nogen kaldes uægte, og de uægte er ikke nær så meget værd som de ægte. –

Han lyttede længe efter et modbevis fra Bedstes gamle, rynkede mund, men der kom intet, kun et tungt suk, og så sad ordet der. - - Uægte! Han var sat på plads.

Tiden gik og ordet fulgte med. Det ætsede selvhævdelsens skærmende hinde af hans sind og gjorde det sårbart og ømt. Det, der fik de andre af gydens børn til at grine, kunne få ham til at græde. Det var næsten, som vendte alt den spidse ende mod ham. Han havde ikke noget navn som de andre drenge i gyden. Han var bare Bedstes dreng.

Og så gik Bedste rundt til de forskellige restauranter og pensionatskøkkener med sine blikdåser og krukker for at fægte lidt affald. I en meget ung alder forstod han, det var nødvendigt, men hvor han hadede de blikdåser. Når Bedste krumrygget og forslidt trippede ind i gyden med dåserne dinglende i nettet, skjulte han sig, til hun var forbi. Han vidste, at Bedste næsten solgte sig selv for det snallerværk, hun bragte med hjem. Hun lavede papirblomster til hotelpigerne, og de grinte ad dem, og hun måtte fortælle historier, som de også grinte ad. Han havde engang været med og set hende grine fjollet ad noget, som han vidste, hun slet ikke ville have grinet ad, hvis det havde været hjemme i stuen. Han forstod de lavede grin med Bedste og at hun var nødt til at lade dem gøre det for dåsernes skyld. Det stod alt sammen at læse i hendes øjne, da hun havde fået døren lukket og de var på vej hjem.

Og så skulle den dag komme, da han selv måtte af sted med dåserne i nettet. Det skete efter, han var kommet i lære. Bedste blev syg. De første dage kravlede hun ud af sengen og stavrede af sted. Men en dag, han kom hjem til middag, sad hun på sengekanten med de tomme dåser dinglende i nettet. Hun kunne ikke.

Det mørknede omkring ham, men Bedstes gamle, blege øjne så på ham så fulde af hjælpeløs brøde, at han måtte række ud efter håndstrikken og sige, at det ikke gjorde noget. Ikke det mindste. Han kunne så nemt rende selv. Det fik tårerne til at rusle i siksak ned af Bedstes furede ansigt. Hun strøg ham over kinden med tørre, rystende fingerender, og så stod han ude i gyden med dåserne kørende rundt i nettet. Hvor han skulle hen, vidste han så godt. Han kendte Bedstes ruter de forskellige dage og huskede dem på det pinligste, han havde lagt sin egen vej derefter af frygt for at møde hende med dåserne. Men hvordan komme ind til hotellet i den fine gade med nettet i hånden? - -

Og sæt han skulle møde nogen fra værkstedet. Han sneg sig af sted i gydens skyggeside. Han prøvede at syne forsoren ved at lægge bærestrikken om håndleddet og stikke hånden i lommen. Dåserne slog mod hans ben og dinglede frem og tilbage. Han ville slentre, men det var næsten umuligt. Benene ville rende som for livet.

Fra enden af gyden stirrede han ud over torvet, hvor solen lå og hvor middagstrafikken gled solbeskinnet frem og tilbage. Han prøvede et skridt ud på fortovet og blev stående solslagen. Alle, der strøg forbi, så nedad mod Bedstes net. Han sprang baglæns ind i skyggen og blev stående med dåserne skjult bag ryggen.

Nej! Han lukkede øjnene og gispede. Han kunne vist ikke alligevel. Men Bedste! Hvordan så med Bedste? Han selv ville vist aldrig blive sulten mere. - - - Han holdt hænderne bagpå og klemte dåserne ind mod muren. Bare han kunne stå her altid. Det føltes, som var det længe, længe siden, han havde haft det så godt.

Men hvordan med Bedste? Hun var syg.

Fabriksfløjterne peb et. Når de peb næste gang, skulle han stå ved sin skruestik.

Han forsøgte at tænke, men det blev kun til en dump summen inde i hovedet. Bedste! Bedste! Dåserne holdt ham ind mod muren med en kraft, som skulle han aldrig magte at vende sig og gå. Det begyndte at græde inden i ham. Han

lyttede til skridtene på fortovet. Da de var færrest og lød fjernest, vred han sig rundt og styrtede hjemad med gråden sviende i halsen.

Bedste åndede tungt inde i sengen. Han skjulte dåserne under køkkenbordet. Lidt efter var han tilbage med tre små pakker. Brødsiverne og pålægget lagde han i dåserne og bar det ind. Det fyldte så lidt, men Bedste opdagede ikke noget. Hun så på ham med sine gode øjne og virrede med hovedet.

- Ja, ja, men du havde jo heller ikke blomster med. Det må vi huske i morgen. Tak! Spis nu! – Hun strakte en rystende hånd ud og rørte ved ham med sine pindehårde fingre. – Tak! Du er og bliver Bedstes egen dreng. –

Da han kom hjem om aftenen, lå Bedste så stille i sengen. Han gik forsigtig omkring for ikke at vække hende. Han gemte et par små pakker under trappen, så kunne han tage dem der i morgen middag. Men hvor længe ville de tre kroner strække til, som han havde fået for skoene? Det var så svært at gå med dåserne. Hvordan havde Bedste kunnet det? Han satte sig ved vinduet og begyndte at længes efter, hun skulle vågne og se på ham. Bedstes øjne kunne se helt anderledes end alle andre. Han begyndte at kalde ganske sagte, nærmest som for spøg. – Bedste! Bedste! Lille Bedste! Du sover hårdt, Bedste!

Klokken tikkede så nær. Bedste rørte sig ikke. Tapetet under vinduet knækkede i sommertørken. Han fik en smertende følelse af at være ene i stuen. – Bedste! – Det blæste ud af ham som et gisp, han sprang hen til sengen og ruskede i hende. – Bedste! Se på mig! Jeg er her, Bedste!

Han så hendes hoved trille tilbage i det leje, det havde lavet i puden. Han satte sig på sengekanten med hænderne for ansigtet. Hen ad midnat listede han ind til naboen og sagde, at Bedste vist var død. Hun lå så stille. - -

Siden blev Bedste kørt væk og begravet, uden at5 nogen lagde videre mærke til det. I gyden havde enhver nok i sit. Han blev boende i Bedstes lille, indeklemte hus og passede sin lære og sloges med sulten. Enkelte havde nok haft på munden, at det var underligt, at den dreng gik der alene, men så blev det glemt. Hvor der er mange mennesker, er der også mange til at glemme. Der blev tyst om ham, da Bedste ikke mere var til at vedligeholde forbindelsen med ”Verden”.

Læretiden var, som han udtrykte det for sig selv, ikke let at komme igennem. Om vinteren måtte han næsten indskrænke sig til at bide i brødet og så lægge det bort for at have noget til dagen efter. Om sommeren gik det bedre, så havde han havnekajen. Der kunne han efter fyraften sidde med sin snøre og fange et par ålekvabber eller små skrubber. Det gav lidt mellem tænderne og mod på livet.

Men alligevel længtes han både sommer og vinter efter den dag, da han fik udlært og skulle til at tjene penge. Til at tjene penge. De ord blev til noget som en salme i hans sind. Da dagen kom, lød den for sidste gang. Man havde ikke brug for ham.

Tiden gik. Årstidernes forskellige lysvirkninger vekslede over gydens tage. Inde i stuen hakkede klokken med sin nære lyd. Bedstes dåser rustede i nettet. Han så tit til dem og prøvede bærestrikken i hånden, men han kunne ikke. - -

Det var også umuligt at søge de steder, hvor der ydedes de fattige hjælp. Ved alle døre havde han været, men det var umuligt at gå ind. Det var dåsernes skyld. Det var dåserne.

Gydefolket begyndte at betragte ham som et halvt overnaturligt væsen. Intet arbejde, og han modtog ingen hjælp, og dog klarede han sig. Han var mager, men ret som et lys, og altid var hans lappede lærredstøj rent. Tit lød det fra de ældre: Se til Bedstes dreng! Sådan skulle man være. Han går ret gennem gyden, men har heller ikke noget at takke nogen for.

En vinteraften fandt han sig selv stående i gården til en slagterforretning, hvor der ikke alene var mad i overflod, men hvor der også måtte være en god pengekasse. Han havde skruetrækker og brækjern i lommerne. Hvordan de var kommet der og hvorfor han stod her var ham ikke klart, alting var så tåget i hans hoved. Det eneste, der ikke var til at tage fejl af, var kødlugten. Den trængte ind gennem hans næse som noget alt for stærkt og gjorde ham mat.

Pludselig stak han i at skoggerle. Latteren væltede op fra tomheden i hans indre og var næsten ikke til at standse. En i ejendommen åbnede et vindue og så på ham. Han stod lidt og støttede sig til plankeværket., så gik han hjem og gemte brækjernet i nettet ved Bedstes dåser.

Fulde svin!

Om natten kom det til ham som i vildelse, at manden oppe i vinduet havde sagt fulde svin. Fulde svin! Fulde svin! Han græd det ud, trallede det ud og fremsagde det til en salmemelodi, degnen sang ved Bedstes kiste.

Om morgenen vaklede han ned for at se, om der alligevel ikke skulle stå noget om arbejde i bladenes annoncer.

Dåserne! Fulde svin! Og uægte! Det blev sammenlagt til omkvædet af en mærkelig pudsig vise. Han kendte vist ikke den vise, men den måtte være meget sjov. Dåserne! Fulde svin! Og uægte! Benene ville ikke rigtig bære ham. De mindede om en foldekniv, hvor naglen er knækket. Han kunne ikke få den foldekniv ud af hovedet. Det måtte være en, han engang havde haft. Kanske den lå i en af Bedstes dåser.

Trafikken summede omkring ham. Det hele, alt det, der fór og summede, kom ham så lidt ved, at det næsten var uvirkeligt. Det var bare sådan en slags indbildning med alt det, der arbejdede og havde travlt. Han måtte samle al sin åndskraft for ikke at gå lige mod biler og vogne med hænderne i lommerne.

Nej, så var foldekniven mere virkelig. Den kniv mente han bestemt at have ejet engang. Han nåede fortovskanten og stod og døsede midt i færdselen. Bladene hang udbredte bag trykkeriruden, men i dag var de trykt på gråt papir. Der stod mange læsende mennesker og stirrede over hverandres skuldre. Han vidste, hvor annoncesiderne plejede at hænge, men det hele var gråt som tåge. Han kunne ikke læse. Det ligesom forundrede ham en lille smule, at andre tilsyneladende kunne se, hvad der stod.

Så blev papiret mørkere. En sviende, hed sved sprang frem på hans krop. Han vaklede hen til en trappesten og satte sig med hatten på knæene. Det kølede en lille smule. Men som det blev mørkt. Og midt i mørket svævede Bedstes dåser bort i nettet. Mon der ikke skulle være lidt i bunden af en af dem, så han kunne skrabe, skrabe - -

Lidt før aften kom en af gydens småpiger hjem og fortalte, at Bedstes dreng sad nede på "Kino"s trappe og tiggede. Det var sandt, for hun havde selv set en herre putte en skilling i hans hat.

Gydefolket rystede på hovederne. Bedstes dreng tigge! Nej! - - Men alligevel gik man ned for at se efter.

Det var rigtig nok. Det var fuldstændig sandt. Han sad der med hatten hvilende på knæene og hovedet bøjet i en ydmyg, bedende stilling, og der var penge i hatten. Dagen havde givet fire femører. - -

Han var stiv og kold. Et hjørne af trafikken standsede et øjeblik. Lidt efter stod der en avismand på den sten, hvor Bedstes dreng havde siddet. Han viftede med aviser og råbte sig hæs over den allersidste nyhed. Til en dame med en abepåklædt hund under hver arm fortalte han om Bedstes dreng og at det var lige her på trappen.

Næh! Tænk – sagde hun og trykkede hundene ind til sig. – Sådan et menneske. Det er jo en skæbne. En hel tragedie. Næh, tænk hvor interessant!